

EU-Orientering

LO-Kontoret i Bruxelles
nr.8 – 2. december 2005

EF-domstol fastslår arbejdstid

En uge før EU-landenes arbejdsministre diskuterer et omstridt forslag om arbejdstid, bekræfter EF-domstolen et af stridens største problemer, nemlig at for eksempel lægers tilkaldevagter er arbejdstid. Vagterne tæller med som arbejdstid, selv om lægerne eller andre på tilkaldevagter reelt ikke laver noget, men blot er i beredskab. Domstolen slår således fast, at et EU-direktiv om arbejdstid skelner mellem arbejdstid og hvileperiode, men ikke kommer ind på, hvad der bliver lavet i den tid, de ansatte er på arbejde. Domstolen finder, at en fransk lov om lærers og socialarbejderes nattevagter på socialinstitutioner strider mod EU-direktivet, fordi lovene tager med i beregningerne af løn og arbejdstid, i hvor høj grad de ansatte reelt arbejder. Dermed kommer de franske love i strid med direktivets regler om, at ansatte ikke må arbejde mere end 48 timer over en fastslag periode. De ansatte på de franske ansatte sociale institutioner kom til at arbejde mere.

Domstolen er tidligere kommet til samme resultat i to andre konkrete sager. Det fik enkelte EU-lande til at benytte en mulighed i EU-direktivet til at stå uden for reglerne. Frankrig har hidtil været imod den regel og i stedet søgt at undgå problemer med vagter ved at indføre praktiske regler. Det er de regler, domstolen nu har underkendt.

Storbritannien var de første til at sætte sig

uden for direktivet. Storbritannien har EU-formandskabet og lægger før rådsmødet i EU torsdag op til, at landene fortsat får mulighed for at stå uden for direktivets regler. Flere lande som Sverige, Belgien, Luxembourg og også Frankrig har hidtil været modstander af det.

Også Folketinget er splittet. Beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen (V) har på de seneste rådsmøder ikke haft et mandat til at forhandle om direktivet, men med støtte fra Dansk Folkeparti kan han nu tage spørgsmålet op på rådsmødet torsdag. Regeringens holdning er, at landene fortsat skal have mulighed for at stå uden for direktivet især for at undgå problemer med vagter.

S, R, SF og EL vil af med den mulighed.

PM

EF-dom lægger pres på arbejdstid

EU-landenes arbejds- og beskæftigelsesministre får øget pres over forhandlingerne om arbejdstiden i EU, efter EF-domstolen torsdag igen slog fast, at rådighedsvagter tæller med som arbejdstid, selv om den ansatte ikke er i arbejde, men blot til rådighed.

Ministrene mødes torsdag, hvor det britiske EU-formandskab forsøger at få et forlig igennem, efter forhandlingerne har været blokeret i over et år. Beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen siger til EU-Orientering, at det nu er helt afgørende, at der kommer et kompromis, hvor problemerne med rådighedsvagterne løses.

- Det er vigtigt, at direktivet bliver ændret, så den del af en rådighedsvagt, hvor en læge eller en ansat på en institution for handicappede ikke er aktiv, ikke indgår i beregningen af den ugentlige arbejdstid, siger Claus Hjort Frederiksen. Beskæftigelsesministeren peger på, at dommen også giver problemer for Danmark. Her er der kollektive overenskomster, hvor inaktive rådighedsperioder netop ikke indgår i beregningen af arbejdstiden.

- Regeringen arbejder for en ændring af arbejdstidsdirektivet, så disse overenskomster kan opretholdes. Når vi på torsdag skal diskutere arbejdstidsdirektivet, vil jeg presse på for, at der findes en løsning på den fastlåste forhandlingssituation, siger Claus Hjort Frederiksen. Det britiske EU-formandskab lægger op til, at landene bevarer en mulighed for at stå uden for direktivets regler. Det benytter briterne sig af. En række lande er imidlertid imod den mulighed. Til gengæld har alle lande problemer med EF-dommene om vagterne, fordi de ansatte ikke får mange timer til reelt arbejde, hvis de har rådighedsvagter og skal overholde EU-reglen om en 48-timers arbejdsuge.

Den ny afgørelse ved EF-domstolen gjaldt en ansat på en social institution. Claus Hjort Frederiksen påpeger, at Danmark også har problemer med loftet for arbejdstiden på det område.

- Hvis vi opnår et tilfredsstillende resultat af forhandlingerne om ændring af arbejdstidsdirektivet, vil vi sikre, at de handicappede har optimale muligheder for at tilrettelægge plejeindsatsen efter eget ønske, siger Claus Hjort Frederiksen. Også i EU-kommissionen har dommen vakt opsigt. Kommissær Spidlas talskvinde, Katharina Von Schnurbein siger til EU-Orientering, at der nu er ekstra pres på ministrene for at nå frem til en løsning torsdag.

- De er helt specielle problemer med tilkaldevagterne og rådighedsvagter må løses. Det er ikke tilfredsstillende, hvis landene blot fortsat kan benytte sig af muligheden for blot helt at stå uden for direktivet, siger Katharina Von Schnurbein.

Socialdemokraternes medlem af Eueropa-Parlamentet, Ole Christensen, er enig i, at der skal findes en løsning.

- Der er helt specielle problemer med disse tilkaldevagter. Det er vi også opmærksomme på i parlamentet. Men det må ikke blive sådan, at landene fortsat blot kan stå uden for direktivet og fastsætte egne regler, siger Ole Christensen. PM

Lang vej til Hong Kong

Intet tyder på det store gennembrud for verdenshandelen på WTO-mødet i Hong Kong. Ærgerligt, lyder det fra den ene side. Udmærket, der er liberaliseret rekordagtigt, lyder det fra den anden.

Trods forhandlinger på liv og løs når verdenshandelsorganisationen WTO ikke frem til det store forlig, før de 149 medlemslande om en god uges tid mødes i Hong Kong til en ministerkonference, hvor målet er at underskrive den helt store frihandelsaftale. Hovedforhandlerne i WTO, der er USA, EU og de største udviklingslande som Brasilien og Indien, beskylder gensidigt hinanden for de manglende fremskridt. Hver part finder, at de andre ikke giver tilstrækkelige indrømmelser for, at de alle kan få gavn af den øgede frihandel. Det gælder især inden for landbrugsstøtten, der er blevet kernepunktet i forhandlingerne. WTO har beregnet, at velfærden i verden stiger med 620 mia. dollar om året, hvis alle barrierer for handel forsvinder. Gevinsten for ulandene er 40 procent af kagen. Udenrigsminister Per Stig Møller sagde efter det seneste møde blandt udenrigsministrene i Bruxelles tilsvarende, at alle landene vinder på mere frihandel. Også for Danmark er der store beløb på spil Per Stig Møller og økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen har sammen udtalt, at alene virksomheder inden for tjenesteydelser kan se frem til 4 milliarder kroner i ekstra omsætning og omkring 2000 nye job.

En række forskere inden for udvikling peger imidlertid på, at forhandlingerne i WTO drejer sig for meget om frihandel og

for lidt om udvikling. Den øgede frihandel rammer især de fattige lande, der ikke er parate til frihandelen.

- Derfor gør ikke noget, om der ikke bliver et forlig i Hong Kong. Vi har allerede oplevet store liberaliseringer i den for handel, siger en af kritikerne, professor Robert Hunter Wade fra London School of Economics.

Masser til forhandling

WTO har i flere år forsøgt at få nye aftaler om frihandel, men på hvert ministermøde løbet ind i problemer. Senest opgav forhandlerne at blive enige om landbrugsreformer på et møde i Cancun i Mexico i 2003, hvor der heller ikke blev nogen aftale om friere samhandel for varer uden for landbruget.

Tidligere EU-kommissær Pascal Lamy pressede siden på for at få genoptaget forhandlingerne. Lamy, der i dag sidder for den anden ende af bordet som generalsekretær for WTO, var som handelskommissær aktiv i et EU-forslag, der pressede parterne til forhandlingsbordet. Siden har der været forhandlet om en række spørgsmål. De vigtigste er: reduktioner af landbrugsstøtte og frie handel inden for landbruget, åbning af markeder for industrivarer og også tjenesteydelser, frie bevægelighed for lønmodtagere, en bæredygtig udvikling og en lang række andre spørgsmål. ****

**** For fagbevægelsen har spørgsmål om lønmodtagernes rettigheder været det væsentlige, men det er ikke kommet til at spille nogen rolle i forhandlingerne. Forhandlingerne er især haft landbruget og de forskellige støtteordninger på bordet. Den ny EU-kommissær for handel, Peter Mandelson, afviser, at det er EU's støtteordninger, der er problemet. Kommissionen hæfter sig ved, at EU de senere år allerede har ændret landbrugspolitikken og måden, der bliver givet støtte på. EU påpeger samtidig, at fællesskabet stiller de fattige ulande gunstigt, idet de kan sælge til EU uden told for stort set alt andet end våben. EU har større import af landbrugsvarer fra udviklingslandene end USA, Japan, Canada, Australien og New Zealand til sammen.

Peter Mandelson vasker også sine fingre i forhold til udlandene, fordi EU i større udstrækning end USA og de øvrige store forhandlingspartner lægger op til, at ulandene kan bevare højere todsatser end de øvrige. Kommissionen erkender også, at de fattigste lande mister en række af deres hidtidige fordele på den øgede frihandel. Hvis en aftale følger USA's forslag, vil de fattige lande gå glip af fordele i handelen

med Europa, der beløber sig til 6,4 milliarder euro ud af de samlede fordele i dag på 9,4 milliarder euro. Derfor er EU parat til særordninger for ulandene. Et af problemerne er imidlertid, at ulandene ikke er en samlet blok. De mere udviklede står sammen, og her spiller Brasilien en særlig rolle på landbrugsområdet.

Brasilien har store uudnyttede områder, der er skabt til effektivt landbrug. Afgrøder kan høstes flere gange om året, og med kapitalstærke kræfter i ryggen kræver Brasilien, at landbrugsmarkeder liberaliseres. En fuld liberalisering anslås ifølge Economist at give Brasilien 3,6 mia. dollar i ekstra indtægter om året. Brasilien er allierede i dag verdens største eksportør af oksekød, appelsinsaft og sukker. Soya-produktionen skyder op og kyllinge- og svineproduktionen er også godt på vej. Verdens største supermarkeds kæder som franske Carrefour og også industrikoncernes Nestle hører til firmaer, der er dybt involveret i det brasilianske landbrug.

Peter Mandelson har imidlertid slået fast, at EU ikke strækker sig længere. Så må et forlig briste eller bære. PM

WTO-slag er et opgør mellem ideologier

Det frie marked overgår ikke den politiske styring i at skabe udvikling. Fortællerne for det frie marked handler ideologisk, og deres politik øger uligheden, mener en række internationalt anerkendte forskere i udviklingspolitik

Lederne i industrilandene presser liberaliseringer igennem i en række underudviklede lande. De påstår, at de frie markeder ikke kun er en fordel for de rige lande, men også for dem, der er godt på vej i udviklingen og endog også en fordel for de fattige lande. De store, internationale organisationer, som først og fremmest

industrilandene har skabt som Verdensbanken og den internationale valutafond, IMF, støtter dem med analyser og rapporter.

- Men analyserne skal tages med store forbehold. Der er ikke meget, der tyder på, at de åbne markeder er til fordel for andre end de stærke nationer,

der er parate til konkurrencen, siger professor i politisk økonomi, Robert Hunter Wade fra London School of Economics' afdeling for udviklingspolitik. Han finder, at aftalerne om frihandel under verdenshandelsorganisationen WTO skader de fattige lande af flere grunde. De hidtidige aftaler har for det første været meget vage på de punkter, hvor de rige lande har en fordel af det, og stramme på de punkter, der især rammer de fattigere lande. Industrilandene har brugt de vage overordnede regler til at true udviklingslandene med sager ved WTO's særlige klagemyndighed eller truet dem med andre sanktioner, hvis de ikke åbner markeder. Og det har de gjort, selv om industrilandene selv i en række tilfælde har brudt reglerne.

For det andet bruger industrilandene reglerne til at presse liberaliseringer af offentlige tjenester igennem i udviklingslandene og lægge stramme grænser for det offentlige politik.

Problemet er imidlertid, at det er de højt udviklede samfund, der klarer sig på de frie markeder. Konkurrencen kræver, at samfundene har udviklede infrastrukturer, ordentlige uddannelsesforhold og alt det, vi normalt lægger i en velfungerende offentlig service. For at komme op på et sådant niveau, har udviklingslandene behov for en tid at beskytte deres egne markeder og offentlige tjenester. - Det kræver i større og større grad et velfungerende samfund at klare sig på markederne, siger Robert Hunter Wade.

Industrilandene beskyttede sig
Han har beskrevet situationen i en række artikler og bøger, hvor pointen er, at selv de nuværende rige lande beskyttede deres markeder, da de endnu var under udvikling. Historisk var Storbritannien protektionistisk, da det konkurrerede med Holland. Tyskland tilsvarende protektionistisk

i konkurrencen med Storbritannien. Bag de industrielle eventyr i Østasien gemmer sig også en politik, hvor markeder blev beskyttet, og regeringerne førte en aktiv erhvervs politik og kontrol med finansmarkederne.

Det er den aktive politik, Robert Wade mener, at også udviklingslandene har ret til at føre idag. Men det er på det punkt, at nyliberalisterne mener, at de frie markeds kræfter skaber større udvikling.

Markedets usynlige hånd

Robert Hunter Wade er imidlertid ikke den eneste forsker, der stiller spørgsmålstegn ved det frie markeds effektive regulering og drivkraft.

Nobelpristageren i økonomi Joseph E. Stiglitz skriver i en artikel om udviklingspolitik, at fattige lande fra Bolivia til Mongoliet har fulgt recepten fra IMF og nu siger: "Vi har følt smerten, vi har gjort alt, hvad I bad om; hvornår begynder vi at høste frugterne?" Og imens oplever lande som Kina, der fører sin egen selvstændige politik, en stærk økonomisk fremgang. Stiglitz afviser påstande om, at lande ikke får udenlandske investeringer, hvis de ikke åbner deres kapitalmarkeder. Investeringerne i Kina viser det, og det er vel at mærke investeringer i produktion. Andre lande som Argentina åbnede markederne. Nogle oplevede, at der var masser af penge, da landene ikke havde brug for dem. Men da der var krise, blev pengene trukket ud. Dermed forstærkede markedet krisen, og den er hård for befolkningerne i de ramte lande. Stiglitz finder det påfaldende, at det frie marked ikke er så perfekt, som de tidligere liberale teorier påstod. Markedsmekanismen fungerer ikke, som man troede. Liberalisterne talte om markedets usynlige hånd, der styrede markederne. Men den usynlige hånd er svær at finde, mener Stiglitz. Og når den ikke styrer i

dag, så skyldes det efter Stiglitz opfattelse, at den ikke er der. Og er den der, så er den rystende.

Derfor er der behov for en styring, der kan forstærke effektiviteten på markederne. En del af debatten i WTO og de andre internationale organisationer går på krav om at åbne de finansielle markeder. Robert Wade finder det bemærkelsesværdigt, at en række af de udviklingslande, der fulgte kravene og åbnede for kapitalmarkederne fra begyndelsen af 90'erne, løb ind i kriser. Det gjaldt Mexico i 1994, Brasilien i 1998 og igen i 2003, Argentina i 1995 og igen i bølgen med flere lande i begyndelsen af årtusindskiftet. Verdensbanken offentliggjorde i april 1997 en liste over lande, hvis kapitalmarkeder nu var stærke nok. En række lande i Østasien var med på listen. - Og tre måneder senere havde vi den økonomiske krise i Asien, siger Robert Wade.

Han har gennemgået en række analyser af væksten i lande med frie kapitalmarkeder og lande med kontrol med markederne. En anerkendt forsker som Dani Rodrik når frem til, at der ikke er noget bevis for, at de frie kapitalmarkeder fører til hurtigere vækst, større investeringer eller lavere inflation. Andre som Eichengreen og Leblang finder endog, at kontrol med kapitalmarkederne synes at føre til hurtigere vækst på baggrund af studier af udviklingen i 21 lande fra 1880 til 1997. Flere andre studier går i samme retning. Professor i udviklingsøkonomi ved University of Oxford, Sanjaya Lall skriver i en artikel om statens rolle under globaliseringen, at opgøret står mellem nyliberalisterne og de, der arbejder med samfundets strukturer og en erhvervs politik. Heller ikke han tror på markedet som det styrende og finder som Wade, Stiglitz og andre, at nyliberalisternes forudsætninger bygger

på et tyndt grundlag.

"Det politiske element – at regeringer nødvendigvis er mindre effektive end markederne – har mindre at gøre med økonomi end med ideologi," skriver Sanjaya Lall og henviser også til, at liberalisterne forfejlet peger på de succesrige tigere i Østasien som deres empiriske grundlag for liberalismens triumf. Strukturalisterne erkender, skriver Sanjaya Lall, at der er forfejlet erhvervs politik. Men forfejlet politik er ikke et argument for at lægge den på hylden. Liberalisterne erkender også, at der er markedsfejl, hvor markederne regerer. Men de vil altid være mindre end der, hvor politikken regerer.

Også Robert Wade erkender, at der sker fejl, når politikerne tager over. - Da man i Japan forsøgte at overtale Mazda fra at fremstille biler, så kan vi nok i dag se, at Mazda gjorde rigtigt i at holde fast i bilproduktionen, siger Robert Wade. Men sådanne fejl ændrer ikke ved, at det er udviklingslandene med den aktive politik, der har klaret sig bedst. PM

Ulande i klemme om lavere told og fri handel

Told er største indtægt for en række lande, der kommer i klemme, hvis de tvinges til at sætte tolden ned i forhandlingerne i WTO.

De fattige er også tabt i spillet om patenter og copyrights

De høje toldsats beskytter en række fattige lande mod konkurrence fra andre lande og giver dem afgørende indtægter til samfundet. Ulandene bruger i vid udstrækning pengene fra tolden til at opbygge samfundet. Tolden er i nogle lande den væsentligste indtægt for staterne og et afgørende instrument, regeringerne bruger til at styre den økonomiske udvikling. En række ulande er derfor på vagt i forhandlingerne om lavere toldsats og friere handel, der er i gang i verdenshandelsorganisationen WTO og kommer op på WTO's ministerkonference i Hong Kong i næste måned.

At der er store beløb, der er på spil, viser en opgørelse i Frie Faglige Internationale, FFI, i Bruxelles. FFI anslår, at de allerfattigste lande får halvdelen af deres indtægter fra tolden. I de fattige lande i Afrika stammer i gennemsnit 40 procent af budgettet fra tolden og i de mere udviklede i gennemsnit 32 procent. Men industristaterne henter blot en procent af deres indtægter fra tolden, og den spiller dermed ikke nogen rolle på budgetterne.

- Ulandenes indtægter bruges ofte på områder som sundhed og uddannelse. Mister de dem, belaster det de i forvejen uholdbare systemer i mange lande, skriver FFI i et oplæg til mødet i Hong Kong.

Døden banker på døren

De fattige lande har endnu et problem, hvis WTO når frem til, at toldsats sættes ned. De fattigste har i dag særlige favorable aftaler, så EU for eksempel ikke pålægger dem told for hovedparten af det,

de fremstiller. Det går under betegnelsen "alt andet end våben".

Men sættes tolden ned for mere udviklede lande, så bliver deres varer billigere, når de sælger dem i andre lande, og de fattigste får dermed endnu sværere ved at sælge deres produkter.

En række forskere i udviklingspolitik peger på, at de fattige lønmodtagere ikke mindst i Afrika ofte ryger ud i tragedier, når de bliver ledige. Mens udviklede samfund har understøttelser til arbejdsløse, er der ikke noget sikkerhedsnet i de fleste ulande.

I Afrika er tragedien ofte fuldendt, fordi hundreder af tusinder af lønmodtagere bruger lønnen på medicin mod deres aids. Bliver de ledige, banker en pinefuld død på døren.

Netop hiv og aids spiller ind i forhandlingerne i WTO. Store firmaer i de udviklede lande sidder på forskningen og medicinen, der koster formuer. Patenter begrænser udbredelsen, men et land som Brasilien har brudt patenter og fremstiller billig kopi-medicin til de hiv-smittede.

Brasilien har samtidig vedtaget en lov, der begrænser de store koncerners monopoler. Sætter et firma sig på et patent, men undlader at sætte en produktion i gang i løbet af tre år, kan myndighederne give lokale firmaer ret til at sætte en produktion i gang.

Milliarder på spil

Forhandlinger om patenter har WTO med i Hong Kong sammen med blandt andet copyrights og industrielt design i det, der

går under TRIPS-aftalerne.

De udviklede lande ønsker strammere regler, mens udviklingslandene kæmper mod, at de store koncerner i de rige lande sætter sig på det hele og fører kontrol med udviklingen. Verdensbanken har ifølge professor Robert Wade på London School of Economics opgjort, at udenlandske firmaer indsendte over 30.000 ansøgninger om patenter i Mexico i 1996. Kun 389 ansøgninger kom fra firmaer, der var hjemhørende i Mexico.

Summerne, der er på spil, er store. Verdensbanken har opgjort, at amerikanske firmaer henter 19 mia. dollar mere hjem, hvis WTO får en fuldt anerkendt TRIPS-

aftale i hus.

Robert Wade peger også på copyrights som et område, hvor de udviklede lande scorer gevinsterne og de fattige lande bliver stillet ringere og ringere. Alene forskningsbiblioteker betalte 66 procent mere for videnskabelige værker i 2001 end de gjorde i 1986, selv om de fik ni procent færre værker for pengene. I samme periode betalte de 210 procent mere for tidsskrifter, selv om de modtog fem procent færre blade.

- Den stigning i priserne uddyber kløften i adgangen til viden mellem nord og syd, konkluderer Robert Wade. PM

Kræver social globalisering

Både Europa-Parlamentet og fagbevægelsen kræver faglige rettigheder og sociale spørgsmål med i forhandlinger om liberale markeder og globaliseringen

Den internationale fagbevægelse frygter, at forhandlingerne om et friere marked i verden ikke bliver fulgt op med friere forhold for lønmodtagerne. Retten til at organisere sig, føre kollektive forhandlinger, afvise børne- og tvangsarbejde har ikke nogen plads i forhandlingerne, selv om FN's arbejdsmarkedsorganisation, ILO, har vedtaget konventioner om rettighederne og også peger på dem som en del af de forhandlinger, der burde føres. Frie Faglige Internationale, FFI, har været inddraget i forhandlingerne i WTO på sidelinjen og stiller sammen med en række græsrodsbevægelser krav om respekt for de faglige rettigheder, så de ansatte ikke mindst i ulandene ikke bliver udnyttet på værste vis.

FFI peger på, at liberaliseringerne af tekstil- og beklædningshandelen allerede har stillet en række ulande dårligt, fordi enkelte stærke som Kina løber med de nye fordele. FFI frygter samtidig, at WTO

lægger pres på lande for at åbne for liberaliseringer inden for det, der normalt er grundlæggende offentlige tjenester. Samtidig frygter FFI, at diktaturer sælger ud af den offentlige sektor, og at det senere er umuligt for demokratier at opbygge en offentlig tjeneste.

Europa-Parlamentet er splittet i synet på forhandlingerne i WTO. Parlamentet vedtog torsdag en betænkning, men der var klar opposition fra både grønne og socialister. Den britiske grønne Caroline Lukas, der er medlem af den britiske delegation på WTO-mødet, sagde, at oplæggene er en trussel mod ulandene.

- Til trods for de fine ord fra det britiske EU-formandskab om ikke at tvinge de fattige lande til at åbne deres markeder, så har Kommissionen anlagt en meget aggressiv forhandlingsstrategi, der er designet til netop at gøre det, sagde hun. Socialdemokraternes Ole Christensen var skyggeordfører på en betænkning om

globaliseringens sociale dimension. Han finder det helt afgørende, at det sociale kommer med i hele arbejdet med en globalisering.

Han erkender, at de vestlige lande bliver udsat for mere og mere konkurrence fra de fattige, og at de kan klare sig på mange områder, fordi lønningerne er lave. Men han finder, at det må sikres, at de ansatte ikke unyttes, og at ILO-konventionerne overholdes.

- Vi må åbne for, at ulandene kan komme af med deres varer. Når jeg køber løbesko fra Indien til ingen penge, så ved jeg godt, at det skyldes, at lønnen er lav. Det kan vi ikke konkurrere med. Men vi må have

ind, at de indiske arbejdere har lov til at føre forhandlinger om deres forhold og ikke arbejder under de helt skrækkelige forhold, siger Ole Christensen. Han peger på, at globaliseringen skal være til alles fordel.

- Så vi må investere mere i mennesker, forskning og udvikling og sætte folk til at være parate til de omstillinger, der kommer. Vi skal have livslang læring, kompetenceudvikling og en aktiv arbejdsmarkedspolitik. Så tror jeg, at vi ikke behøver at frygte for globaliseringen, der jo ligger bag hele WTO-arbejdet. Den skal komme hele verdens befolkning til gode, siger Ole Christensen. PM

Skandinavisk social model bedre og billigere end beregnet

Store dele af udgifterne til social- og arbejdsmarkedspolitikken i Skandinavien kommer tilbage i statens kasse, påpeger svensk arbejdsmarkedsforsker i papir til EU-topmøde

De skandinaviske lande har flotte resultater på arbejdsmarkedet. Høj beskæftigelse, lav ledighed, udbredt ligestilling kendetegner landene, der også har bedre sociale forhold end de fleste andre lande i verden. Men prisen er høj, lyder kritikken fra modstandere af den skandinaviske model. Omkostningerne til social- og arbejdsmarkedspolitikken er højere end i de fleste andre lande.

Ja, på papiret er omkostningerne høje, men ikke de reelle udgifter til samfundet, påpeger direktøren for det svenske institut for fremtidsforskning, Joakim Palme, i et papir, som det britiske EU-formandskab lagde frem før det uformelle EU-topmøde i London.

De skandinaviske lande får således en række indtægter af den aktive politik med høje udgifter til social- og arbejdsmarkedspolitikken. Dels beskatter landene en

række overskud, der opstår, når opgaverne udføres, dels tæller skatterne fra de ansatte i social- og arbejdsmarkedssektoren også godt i det offentlige kasse. Andre lande i Europa har ofte helt andre måder at administrere de sociale og arbejdsmarkedsmæssige opgaver på. Derfor bliver regnestykket et helt andet. Nogle opgaver bliver holdt helt uden for de sociale udgifter, og andre dele bliver ikke beskattet, viser papiret fra den svenske forsker.

OECD arbejder på en ny opgørelse over udgifterne til social- og arbejdsmarkedspolitikken, hvor indtægterne til staten er talt med. Joakim Palme tror, at den ny opgørelse vil vise et helt andet billede. Sverige får i en sådan nettoberegning lavere udgifter end Frankrig, der hører til landene, der i de hidtidige beregninger har forholdsvis lave udgifter til social- og

arbejdsmarkedspolitikken. Danmark og Tyskland kommer ned på niveau med Storbritannien, der lige som Frankrig holder igen med de direkte udgifter. Joakim Palme hæfter sig ved, at kvinder, der kommer ud på arbejdsmarkedet, også spytter godt i skattekassen. Dermed er en ordentlig familiepolitik en god investering.

Desto flere, der er på arbejdsmarkedet, desto flere penge kommer der også i de

forsikringsordninger, der betales til på arbejdsmarkedet.

Joakim Palme bemærker, at de nordiske lande har overskud på statens budgetter. Kun under kriserne i 90'erne var der problemer i enkelte lande i Norden. - Social service kan ses som en anden form for ressource, der gør det muligt for voksne familier med små børn at komme ud på arbejdsmarkedet, hedder det i papiret. PM

EU-kommissionen mangler styring

Alle kommissærer får lov at føre deres egen politik uden en sammenhæng, mener formanden for socialistgruppen i Europa-Parlamentet, Martin Schultz, der retter et skarpt angreb på Kommissionens formand, José Manuel Barroso

EU-kommissionen kunne løse den krise, EU befinder sig i, hvor medlemslandene ikke synes at give sig i forhandlingerne om et langsigtet budget, og forfatningstraktaten ligger halvdød hen efter det franske og hollandske nej i foråret. I hvert fald kunne EU-kommissionens formand, José Manuel Barroso, spille en langt mere aktiv rolle for at få løst op i krisen. Det mener formanden for den socialistiske gruppe i Europa-Parlamentet, Martin Schultz, der ikke kun bebrejder Kommissionens formand for at forholde sig passiv over for stats- og regeringslederne, men også lade de 24 øvrige kommissærer køre deres eget løb i hver sin politiske retning. - Der er ingen linje i Kommissionen. Hver kommissær kan køre i sin egen retning. Men vi skal have en klar ledelse i den svære situation, vi befinder os i, siger Martin Schultz.

Det klareste eksempel på kommissærernes friløb ser Martin Schultz i episoden, da den irske kommissær McCreevy var i Stockholm for egentlig at tale for EU's sag, men i stedet skabte kaos ved angreb på den skandinaviske model for arbejds-

markedet og retten til konflikt for at få overenskomst.

- Formanden for Kommissionen tillader her, at McCreevy udtaler sig mod den skandinaviske model og det i et land, hvor folk ikke er særlig begejstrede for EU-modellen. Det sker samtidig med, at man ønsker at svenskerne skal betale mere for at være med. Det er et tegn på, hvor risikabelt det er at køre uden en fælles retning i Kommissionen, siger Martin Schultz. Socialistformanden finder, at den manglende politiske kurs er kendetegnende for kommissionens formand helt fra han blev udnævnt og kom med sine første politiske budskaber over for de politiske grupper i parlamentet. Efter mødet med den konservative-kristelige PPE-gruppe sagde gruppens leder, tyskeren Pöttering til Schultz, at Barroso var helt klart var gruppens mand. Sådan havde Barroso formuleret den politik, han står for.

- Men da han talte for os, så var det nærmest, som han var en gammel ven af Karl Marx. Og da han talte i den liberale gruppe, var der jo nærmest stående ovationer, siger Martin Schultz. ***

*** Han frygter, at EU-landene bevidst valgte en svag formand for Kommissionen. Det har stats- og regeringslederne efter hans opfattelse gjort lige siden Delors, der kom til i 1985 og skabte det indre marked, ØMU'en og det nye EU. Udviklingen var gået for hurtigt. - Herefter var opfattelsen: Aldrig en Delors igen.

Efter Martin Schultz' opfattelser er der imidlertid behov for en stærk kommission, men en klar linje, og derfor også en ny Delors eller en lige så stærk formand. Opgaven for formanden er således at tage opgørene med stats- og regeringslederne og regeringerne generelt. De nationale regeringer skal forstå, at det koster noget, hver gang de lægger opgaver over til EU. Derfor kan de ikke lukke kassen og sige,

de ikke vil betale mere.

- Kommissionens formand skal konfrontere landenes ledere med deres egne beslutninger. Det koster, når udenrigsministrene kræver flere og flere opgaver løst. Men Kommissionens formand ser blot tavst på det. Han skulle spørge, hvor pengene skal komme fra, eller hvor han selv vil tage dem fra, hvis han ikke får flere, siger Martin Schultz.

Også i forhold til udvidelsen mener lederen af den socialistiske gruppe, at Barroso burde konfrontere landenes politikere med realiteterne. Det nytter således ikke at trække diskussionen om forfatningstraktaten ud i det uendelige. For når Kroatien og andre nye lande skal optages, så skal der være en ny traktat. Den nuværende passer ikke til en yderligere udvidelse. PM

Britisk LO i nyt opgør med Blair

Den britiske fagbevægelse og Labour-partiet forbedrer kontakten, men er løbet ud i nye konflikter

Bedst som den britiske premierminister Tony Blair søgte at genoprette det tidligere gode forhold til fagbevægelsen, løb han ind i nye konflikter på efterårets kongres. Store dele af fagbevægelsen, der stadig står stærkt på Labour-kongresser, var imod nye planer om at åbne for konkurrence i den offentlige sektor. Parti og fagbevægelse havde ellers nærmet sig hinanden før det seneste britiske valg, der gav Labour endnu en periode ved magten. Begge parter var enige om, at de senere års stridigheder om Tony Blairs politik var til skade for dem begge. Valget viste da også, at støtten til Blair bliver mindre, og det lå klart før valgdagen, at den britiske finansminister Gordon Brown på et tidspunkt overtager roret i regerin

gen.

- Begge parter indså før valget, at det var ødelæggende med den åbenlyse uenighed. Derfor var der nye kontakter. Men nu er der efter kongressen igen vanskeligheder. For nok fik Blair vedtaget det meste af det, han ønskede, men det var især fagbevægelsen, der gav ham vanskeligheder om forslagene for liberaliseringerne af den offentlige sektor, siger TUC's kampagneleder Nigel Stanley.

Da Tony Blair overtog ledelsen af Labour-partiet, begrænsede han den historiske indflydelse, fagbevægelsen havde i partiet. Indflydelsen var ikke mindst stor på kongresserne, da de fleste fagforeninger havde deres medlemmer tilsluttet partiet kollektivt.

Stadig er omkring 50 procent af fagbevægelsens medlemmer enten direkte eller kollektiv medlemmer af Labour, og fagforeningerne forsøger stadig at få indflydelse på partiet. Især fagforeningerne med offentligt ansatte er aktive. De kæmper imod Blairs forsøg på at åbne for konkurrence og lægge en række opgaver inden for sundhedssektoren ud til private og også styrke de private skoler. Den britiske regering ønsker mere konkurrence om serviceopgaver og hører da også til de klareste fortalere for EU-kommissionens udspil til et direktiv, der åbner for konkurrence mellem landene inden for service og tjenester. Nigel Stanley peger på, at netop den linje møder størst modstand inden for fagbevægelsen, og at der heller ikke er fuld enighed inden for regeringen. TUC stiller spørgsmålstegn ved de økonomiske gevinster ved et frit marked for service og

påpeger, at EU-landene i dag allerede har et friere marked for tjenester og service end andre regioner i verden og er førende på verdensmarkedet inden for service og tjenester.

TUC er dog enig med Tony Blair i, at Storbritannien har behov for en reform af pensionsordninger og pensionsalder. Blair ønsker pensionsalderen op på 68 år. TUC påpeger imidlertid, at pensioner er meget ulige fordelt. Lederne i det britiske erhvervsliv trækker sig typisk tilbage som 60-årige med en formidabel pension. En undersøgelse af pensionen i de 100 største selskaber viser, at lederne i gennemsnit har en pension på 167.000 pund om året. Det er omkring 1,8 millioner kroner eller 26 gange så meget som gennemsnitlige pension for hele befolkningen eller 30 gange så meget som i den hårdt trængte offentlige sektor. PM

EU-Orientering udgives af LO-Kontoret i Bruxelles.
Adresse: LO-DK-office, Bld. du Roi Albert II, 5/24
B-1210 Bruxelles. tel. 00-32-2-2040690 - fax: 00-32-2-2035657
Redaktion: Peder Munch

